

Kultur, helse & omsorg
NASJONALT KOMPETANSESENTER

ÅRSRAPPORT

2017

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg

- 1.1 Om kompetansesenteret
- 1.2 Mål og krav til måloppnåelse
- 1.3 Partnerskapet og styret
- 1.4 Forarbeidet til kompetansesenteret
- 1.5 Samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt
- 1.6 Medarbeidere i 2017

Våre fagområder – forskning, utdanning og praksis

- 2.1 Deltakelse i Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT 4)
- 2.2 Opplæringsprogrammet Musikkbasert miljøbehandling (MMB)
- 2.3 Nasjonalt seminar om Musikkbasert miljøbehandling
- 2.4 Klokkeklovnene – en evaluering
- 2.5 Kartlegging av kultur- og helsetiltak i norske kommuner
- 2.6 Parkinsonprosjektet
- 2.7 Mønsterprosjektet
- 2.8 Folkehelsealliansen i Nord-Trøndelag
- 2.9 Internasjonalt samarbeid
- 2.10 Utdanning
- 2.11 Stipendiater som forsker på sammenhenger mellom kultur og helse
- 2.12 Bidragstyttere på konferanser og arrangement
- 2.13 Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg i media og i sosiale medier
- 2.14 Eksterne forelesere på arrangementer tilknyttet Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg i 2017

1.1 Om kompetansesenteret

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg (Kompetansesenteret) ble etablert i Levanger 1. juli 2014. Senteret er forankret i Meld St. 29 (2012–2013) *Morgendagens omsorg*, som er lagt inn i Omsorgsplan 2020. Kompetansesenteret rapporterer til Helsedirektoratet, som er oppdragsgiver.

Kompetansesenteret er et partnerskap mellom:

- HUNT forskningscenter (Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU)
- Helse Nord-Trøndelag HF
- Levanger kommune
- Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Nord universitet (administrerer tiltaket)

Kompetansesenteret finansieres via en egen post på Statsbudsjettet, Helsedepartementet, med en grunnbevilgning på tre millioner kroner årlig (kap. 761, post 79).

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg har kontorsted ved Nord universitet, Campus Levanger.

1.2 Mål og krav til måloppnåelse

Kompetansesenteret har mål som gitt av Helse- og omsorgsdepartementet gjennom Helsedirektoratet i oppdragsbrevet datert 13.11.2013, og krav til måloppnåelse gjennom dialogen med oppdragsgiver som er Helsedirektoratet.

Målene er:

- Bidra til metode- og kvalitetsutvikling innenfor helse og omsorg lokalt, regionalt og nasjonalt, gjennom samhandling mellom utdanningssektoren, forskningsmiljøer og praksisfeltet.
- Dokumentere og utvikle sang, dans og andre kulturuttrykk i en helse- og omsorgsfaglig ramme og utvikle systematiske tiltak som kan hjelpe utsatte individer og grupper og skape varierte og interessante arbeidsplasser for personalet.
- Bidra til spredning og implementering av ulike miljøterapeutiske metoder, herunder integrert bruk av musikk i omsorgstjenestene.

- Evaluere tiltak som iverksettes og måle effekter av nye metoder og behandlingsformer.

Kompetansesenteret skal bidra til å delta med forskning, opplæring og praksisutvikling i kultur- og helsefeltet og vektlegge samspillet mellom forskningsmiljøet, utdanning og praksis i sin virksomhet.

1.3 Partnerskapet og styret

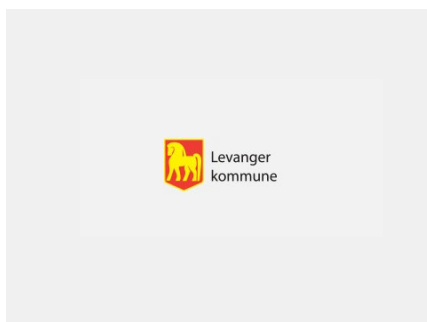
Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg er et partnerskap mellom HUNT forskningssenter, Helse Nord-Trøndelag HF, Levanger kommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Nord universitet (administrerer tiltaket). Kompetansesenteret har et eget styre med en representant fra hver av partnerne.

HUNT forskningssenter, fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU, har et hovedansvar for forskningsarbeidet knyttet til kompetansesenteret. Leder ved HUNT forskningssenter, Steinar Krokstad, er nestleder i styret for Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.

Helse Nord-Trøndelag HF bidrar med kunnskapsspredning, FoU og intern og ekstern erfaringsutveksling. Arne Okkenhaug, rådgiver ved Klinikkk for psykisk helsevern og rus i Helse Nord-Trøndelag er medlem i styret.

Levanger kommune bidrar i stor grad innenfor praksisutvikling og har som eier og driver av Ytterøy Helsetun en mønsterinstitusjon i Norge der bruk av miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse inngår. Kommunen har planfestet kultur- og helsesatsing i overordna kommuneplan og i kommunedelplan for kultur - og for helse og omsorg. Kommunen er representert i styret med enhetsleder Lars Kverkild.

Nord-Trøndelag fylkeskommune har vært et foregangsfylke i kultur- og helsearbeid gjennom sine prosjekter FOLK1 og FOLK2. Fylkeskommunen jobber godt med spredning av kultur- og helsefeltet til kommuner i Nord-Trøndelag. Margunn Skjei Knudtsen, spesialrådgiver i fylkeskommunen, er medlem i styret.

Nord universitet er vertskap for kompetansesenteret og har egne fagmiljø på fakultet for lærerutdanning, kunst og kultur og fakultet for sykepleie og helsevitenskap. Nord universitet bidrar med kontorer og bistår med IT-tjenester, økonomi/regnskap, og er tilsettingsmyndighet. Kompetansesenteret er fysisk plassert med kontorer ved Nord universitet, Campus Levanger.

Styret i Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg består av:

Vegar Rangul, styreleder (Nord universitet)
Steinar Krokstad, nestleder (HUNT forskningscenter, NTNU)
Lars Kverkild, styremedlem (Levanger kommune)
Arne Okkenhaug, styremedlem (Helse Nord-Trøndelag HF)
Margunn Skjei Knudtsen, styremedlem (Nord-Trøndelag fylkeskommune)

1.4 Forarbeidet til kompetansesenteret

Medlemmene i partnerskapet har på ulike måter samarbeidet om kultur- og helsevirksomhet siden år 2000. Dette samarbeidet var sentralt i opprettelsen av Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg i Levanger.

1984–1994	Arts in hospital. Internasjonal satsing gjennom Unesco.
1996–1999	Nasjonalt program for kunst og helse (35 prosjekter - 20 kommuner). Finansiert både via Norsk kulturråd og Helsedepartementet. Levanger kommune deltok i prosjektet.
2000–2002	Nasjonalt knutepunkt for kunst og helse (lokalisert i Levanger - med partnere i regionen). Samarbeid med partnere i regionen.
2001–2011	Kunst- og helseprosjekter ledet av Nord-Trøndelag fylkeskommune i samarbeid med lokale, regionale og nasjonale aktører.
2011–2013	Videreutvikling av kultur og helsearbeidet i regionen med base i Levanger og med Levanger kommune i førersetet.
2013–	Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg skrevet i St.meld.nr. 29 (2012–2013) <i>Morgendagens omsorg</i> og lagt inn i Omsorgsplan 2020.
2014–	Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg opprettes med egen post på Statsbudsjettet.

1.5 Samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt

Kompetansesenteret samarbeider med ulike fag- og forskningsmiljø. Vår mest sentrale samarbeidspartner er Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse.

Vi samarbeider også med Verdighetscenteret i Bergen, Krafttak for sang, NaKuHel Asker, Senter for fagutvikling og forskning (Oslo kommune), Høgskolen i Volda, Norges Parkinsonforbund med flere. Vi har intensjonsavtale om samarbeid med utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjeneste Troms (USHT), Tromsø kommune, og samarbeidsavtale med Verdal kommune med tanke på utvikling av nytt helsehus. Vi deltar også i Folkehelsealliansen i Nord-Trøndelag og samarbeider med ulike fagpersoner i kunst-, kultur- og helsefeltet.

Kompetansesenteret deltar også i internasjonale fag- og forskningsnettverk i blant annet Sverige, Danmark, Australia og England.

1.6 Medarbeidere i 2017

Kompetansesenteret hadde i 2017 følgende ansatte og engasjerte i hel- og deltidsstillinger:

Daglig leder, Odd Håpnes
Kommunikasjonsrådgiver, Marthe Haugdal
Fagveileder, Audun Myskja
Fagveileder, Hanne Berg
Dansekonsulent, Anna C.N Hegdahl
Forsker drama/teater, Wenche Torrissen
Forsker, Ingrid Følling

I tillegg medfinansieres instruktører på «Parkinsonprosjektet» sammen med Levanger kommune og Norges Parkinsonforbund.

Kompetansesenteret administrerer opplæringsprogrammet Musikkbasert miljøbehandling (MMB) og engasjerer sammen med Nord universitet fagpersoner til undervisning og utvikling samt koordinering av MMB. Medarbeidere i kompetansesenteret jobber også med MMB. I tillegg er fagpersoner engasjert direkte i opplæringsprogrammet.

2 Våre fagområder – forskning, utdanning og praksis

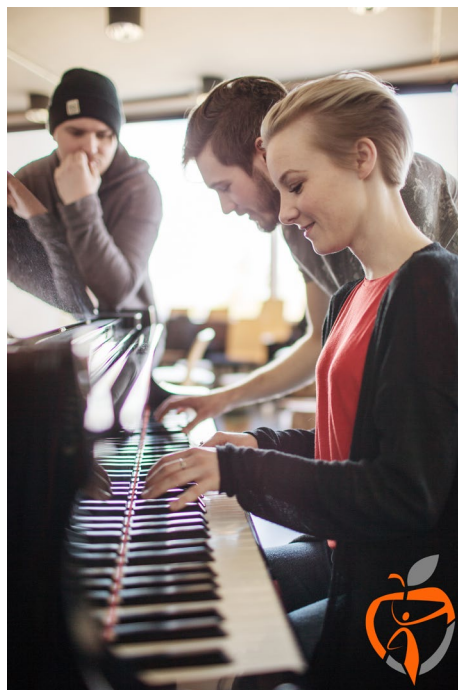
Gjennom forskning, utdanning og praksis bidrar Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg til at det utvikles og benyttes kulturelle virkemidler i helsesektoren i Norge.

Kompetansesenteret er involvert i større og mindre prosjekter, både selvdrevne og i samarbeid med andre.

Her følger et utvalg av arbeidet som ble gjort i 2017.

2.1 Deltakelse i Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT 4)

Kompetansesenteret deltar med spørreskjema om kulturdeltakelse i en av verdens største helseundersøkelser, HUNT. HUNT 4 gjennomføres fra september 2017 til februar 2019. HUNT startet i Nord-Trøndelag fylke for 40 år siden, og har vært en svært stor ressurs for forskere over hele verden. Undersøkelsens styrke er den brede oppslutningen blant folk i Nord-Trøndelag i alle disse årene. Dette har gitt unik kunnskap om hva som bidrar til god helse og til bedre behandling. Spørreskjemaet som benyttes i HUNT 4 er det samme som ble benyttet i HUNT 3 (2006–2008). HUNT 3 og HUNT 4 utgjør den mest omfattende kulturstudien på befolkningsnivå internasjonalt der kulturdeltakelse settes i sammenheng med ulike helseindikatorer. Det gir unike data til videre forskning. Spørreskjemaet i HUNT 3 og 4 vil stå sentralt i kompetansesentrets bidrag til å få fram forskningsdata på sammenhenger mellom kulturdeltakelse og helse.

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg deltar med spørreskjema om kulturdeltakelse i en av verdens største helseundersøkelser, HUNT.

2.2 Opplæringsprogrammet Musikkbasert miljøbehandling (MMB)

Nord universitet og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg gjennomførte i perioden 2015–2017, opplæringsprogrammet Musikkbasert miljøbehandling (MMB) med integrert bruk av musikk og sang til helse- og omsorgstjenestene. Opplæringsprogrammet er Kompetansesentrets største prosjekt. Programmet er lagt inn i Kompetanseløft 2020 (Helsedirektoratet).

Oppdragsgiver er Helsedirektoratet og opplæringsprogrammet er en egen budsjettpost på Statsbudsjettet (Helse- og omsorgsdepartementet). I desember 2017 ble det utløst opsjon for 2018 og det er gitt opsjon for 2019 og 2020. Musikkbasert miljøbehandling er forankret i nevrologisk musikkterapi med elementer fra musikkterapi og musikkpedagogikk.

Målgruppen for opplæringsprogrammet Musikkbasert miljøbehandling er ansatte og ledere i helsesektoren.
Foto: Martin Lundsvoll, Aldring og helse

Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse (Aldring og helse) har en viktig rolle i arbeidet i og med at det er utviklet en egen ABC-opplæring som del av opplæringsprogrammet i MMB – ABC Musikkbasert miljøbehandling.

MMB er faglig forankret i nevrologisk musikkterapi med elementer fra musikkterapi og musikkpedagogikk. Lege og nevrologisk musikkterapeut Audun Myskja har vært en viktig bidragsyter for å utvikle metodene innen Musikkbasert miljøbehandling.

Kompetansesenteret bidrar med faglig innhold og faglige ressurser samt til gjennomføring av deler av opplæringsprogrammet. Aldring og helse har utviklet ABC – opplæringen, og ivaretar, i likhet med kompetansesenteret, nasjonale oppgaver. Bergen Røde Kors Sykehjem ble inkludert som underleverandør i kraft av tidlig implementering av musikkbasert miljøbehandling i Norge innenfor demensomsorgen.

Opplæringsprogrammet er for ansatte i helse- og omsorgssektoren som arbeider nært brukere og pasienter i alle aldre og med ulike sykdommer og lidelser, basert på musikk, sang og bevegelse brukt innenfor kliniske rammer. Arbeidet bygger på personsentrert omsorg og har gitt gode bidrag på praksisutvikling innenfor omsorgsarbeid.

Opplæringen i MMB har vist at de musikkbaserte metodene virker over hele landet. Metodene bidrar til å dempe uro og aggresjon og aktivisere personer som sover unødvendig på dagtid. Bruken av sove- og innsovningsmedisin kan reduseres og beboernes egne ressurser blir mer aktivert. Dette gir mer fornøyde beboere, pårørende og ansatte. Det er i tillegg dokumentert reduksjon i bruk av tvang gjennom systematisk bruk av musikkverktøy utført av helsearbeidere.

Opplæringsprogrammet er delt inn i tre ulike opplæringer:

ABC Musikkbasert miljøbehandling

Samlingsbasert kurs

Musikkbasert miljøbehandling 7,5 studiepoeng.

Opplæringsprogrammet arrangerte i 2017 også fagdag bachelor sykepleie ved fem universiteter/høgskoler. 1281 deltakere fra 69 kommuner og 16 fylker (Alle fire helseregioner) deltok på opplæring i MMB i 2016–2017. Evalueringer viser at deltakerne i høy grad og i svært høy grad er fornøyd med både forventninger til kurset, læringsutbytte, hjemmeoppgave. Dette er data hentet fra eget evalueringsskjema med uthenting av data som kan brukes til framtidig forskning. Forsker Ingrid Følling har utviklet en protokoll for REK (Regional etisk komite) med tanke på kvalitativ forskning på effekter av opplæringsprogrammet både hos helsepersonell og de som mottar omsorg.

Fagveiledere/undervisere i Musikkbasert miljøbehandling 2017

ABC Musikkbasert miljøbehandling:

- Hanne Berg, lege, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Odd Håpnæs, daglig leder, musikkviter, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Helene Waage, musikkterapeut, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Maria Gautesen, avdelingsleder, Bergen Røde Kors Sykehjem.
- Audun Myskja, lege og nevrologisk musikkterapeut, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Kristin Haugdahl Nøst, avdelingsleder, Ytterøy Helsetun.

Samlingsbaserte kurs:

- Audun Myskja, lege og nevrologisk musikkterapeut, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Hanne Berg, lege, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Odd Håpnæs, daglig leder, musikkviter, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Hennie Skaufel, universitetslektor, Nord universitet (Fakultet for sykepleie og helsevitenskap, FSH).
- Kristin Haugdahl Nøst, avdelingsleder, Ytterøy Helsetun.
- Anna C.N Hegdahl, dansekonsulent, Dans i Nord-Trøndelag og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Kajadilani S. M. Fiiksdal, musikkpedagog.
- Elin Mattevik, assistent, Austrheim kommune.
- Aase-Hilde Brekke, fagveileder, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Helene Waage, fagveileder, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Solfrid Rosenvold Lyngroth, geriatrisk sykepleier, SFF.
- Hilde Johnsen, enhetsleder, Fevikun Bo- og omsorgssenter.
- Anita Bjønnum, fagleder, Fevikun Bo- og omsorgssenter.
- Maria Gautesen, avdelingsleder, Bergen Røde Kors Sykehjem.

Studie: Musikkbasert miljøbehandling 7,5 stp.:

- Audun Myskja, lege og nevrologisk musikkterapeut, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Odd Håpnes, daglig leder, musikkviter, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Anders Dalane, førstelektor, Nord universitet (Fakultet for lærerutdanning, kunst og kultur, FLU).
- Hennie Skaufel, universitetslektor, Nord universitet (FSH).
- Anna C.N Hegdahl, dansekonsulent, Dans i Nord-Trøndelag og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Grete Daling, universitetslektor, Nord universitet (FLU).
- Hanne Berg, lege, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Steinar Krokstad, lege, professor, HUNT NTNU.
- Helle Singaas, museumspedagog, Ringve museum/fagveileder Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Sverre Krüger, kunsthistoriker, professor, NTNU.
- Kari Grande Andresen, studieleder, Nord universitet (FSH).
- Arve Almvik, førstelektor, Nord universitet (FSH).
- Anna Marie Laugsand, sykepleier, Ytterøy Helsetun.
- Kristin Haugdahl Nøst, avdelingsleder, Ytterøy Helsetun.
- Jonas Rennemo Vaag, førsteamanuensis, Nord universitet (FSH) .
- Bente Steensgaard, Parkinsonprosjektet.
- Guro Johansson, Parkinsonprosjektet.
- Betty Døble, koordinator ABC-drift, Nasjonal kompetansetjeneste for Aldring og helse.
- Frode Aune, Stjørdal kulturskole.

Studie: Kultur og helse 7,5 stp., våren 2017:

- Kari Grande Andresen, studieleder, Nord universitet (FSH).
- Odd Håpnes, daglig leder, musikkviter, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Steinar Krokstad, lege, professor, HUNT NTNU.
- Anders Dalane, førstelektor, Nord universitet (FLU).
- Aslak Tennes, førstelektor, Nord universitet.
- Sverre Krüger, professor/kunsthistoriker, NTNU.
- Wenche Torrissen, førsteamanuensis Høgskolen i Volda, fagveileder, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Grete Daling, universitetslektor, Nord universitet (FLU).
- Arve Almvik, førstelektor, Nord universitet (FSH).
- Hennie Skaufel, universitetslektor, Nord universitet (FSH).
- Anna C.N Hegdahl, dansekonsulent, Dans i Nord-Trøndelag og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.

2.3 Nasjonalt seminar om Musikkbasert miljøbehandling

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg arrangerte 29. mai 2017 seminaret «Musikkbasert miljøbehandling – en nyvinning i pleie og omsorg» og 30. mai «Åpen fagdag med Michael Thaut». 120 personer deltok på seminaret og 24 personer deltok på fagdagen om nevrologisk musikkterapi. Begge arrangementene var for ansatte i helse- og omsorgsektoren, kulturarbeidere, studenter og andre interesserte. Tema for seminaret var deling av erfaringer fra den nasjonale satsningen miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse (Musikkbasert miljøbehandling). Fagdagen 30.mai var en presentasjon av fagfeltet nevrologisk musikkterapi.

Konferansedeltakere fra Musikkbasert miljøbehandling – en nyvinning i pleie og omsorg.

Professor Michael Thaut (f.v.) og Odd Håpnes, daglig leder ved kompetansesenteret under konferansen om MMB på Gardermoen.

2.4 Klokkeklovnene – en evaluering

Forsker Wenche Torrissen ved Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg evaluerte «Klokkeklovnene». Klokkeklovnene er en ideell organisasjon som arbeider for å skape magiske øyeblikk mellom klovn og personer med demens. Klokkeklovnene mottok tilskudd til 100 besøk ved eldreinstitusjoner fra Helsedirektoratet høsten 2017. Torrissen besøker 100 eldreinstitusjoner i sitt arbeid og planlegger publisering av artikkel i 2018.

2.5 Kartlegging av kultur- og helsetiltak i norske kommuner

Forsker Wenche Torrissen ved Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg sto bak prosjektet med formål om å kartlegge kultur- og helsetiltak i norske kommuner. Dette er det første forsøket på å kartlegge hvilke kultur- og helseaktiviteter, prosjekt og initiativ som finnes rundt omkring i norske kommuner i dag. Kartleggingen hadde følgende målsetninger:

- Å synliggjøre eksisterende kultur- og helseaktiviteter og prosjekt.
- Å formidle informasjon om hvordan kultur- og helsetiltak er organisert, gjennomført, finansiert og evaluert.
- Å skape en digital ressurs som kan brukes som en inspirasjonskilde for andre som jobber og ønsker å jobbe i feltet.
- Å bidra til å styrke nettverket til dem som jobber i kultur- og helsefeltet.

- Å bidra til å øke kunnskapen om verdien av å bruke kunst og kultur i helsearbeid.

Evalueringsrapport ferdigstilles i 2018.

2.6 Parkinsonprosjektet

Forskningsprosjektet som omhandler rytmisk trening for personer med Parkinsondiagnose i Midt-Norge har pågått mellom 2011–2016. Det er et samarbeid mellom Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg og Norges Parkinsonforbund avd. Nord-Trøndelag.

Parkinsons sykdom og andre nevrologiske lidelser er kroniske, degenerative sykdommer med stort funksjonstap. Medisinsk og kirurgisk behandling er krevende og gir ofte utilfredsstillende resultater. Det er derfor et uttalt behov for supplerende tiltak som kan påvirke symptomer og funksjon. Regelmessig trening er grunnlaget for de fleste supplerende tiltak for å motvirke de onde sirkelene ved degenerative prosesser. 24 personer fra fire kommuner har deltatt i treningsopplegget, som gjennomføres en gang per uke.

Parkinsonprosjektet ble også videreført i 2017. Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg viderefører forskningen – fysiske tester, spørreskjema og intervju. Levanger kommune og Norges Parkinsonforbund deler på finansieringen av virksomheten. En artikkel basert på kvantitative og kvalitative data er under arbeid.

Audun Myskja er faglig ansvarlig for prosjektet. Instruktører er Bente Steensgaard og Guro Johansson.

2.7 Mønsterprosjektet

Dette er et kunstprosjekt som omhandler bruk av materialet filt: Mønster - Hvordan kan bruk av materialet filt gi nytt innhold, mestring og glede i hverdagen til ansatte og personer med demens. Prosjektet er gjennomført ved blant annet Ytterøy Helsetun og Skogn Helsetun. Kunstner og atelierista Anne Helga Henning står bak prosjektet. Kunstpedagog Gry Ulrichsen er følgeforsker. Anne Helga Henning har delt erfaringer fra prosjektet ved flere foredrag og debatter i samarbeid med Kompetansesenteret. Prosjektet videreføres på helseinstitusjon i Trondheim kommune i 2017. Gry Ulrichsen arbeider med artikkelen *Møter gjennom mønster i filt*, som skal publiseres i *Nordic Journal of Art and Research*, Vol 7, NR 1 (2018).

Bildet er fra kunstprosjektet Mønster. Der brukes materialet filt til å berike hverdagen til ansatte og personer med demens. Foto: Ole Tolstad

Bildet er fra et seminar om Mønsterprosjektet. Kunstner og atelierista Anne Helga Henning er til høyre i bildet. Foto: Marthe Haugdal

2.8 Folkehelsealliansen i Nord-Trøndelag

Kompetansesenteret er medlem av folkehelsealliansen Nord-Trøndelag, som ble stiftet 1. oktober 2015. Alliansen er et tverrfaglig forum for regionale ikke-kommersielle aktører i fylket som ønsker å samarbeide om folkehelsearbeid. Det handler om å påvirke utviklingen i samfunnet slik at levekårene i økende grad skaper god helse for alle, og å påvirke helseatferd i befolkningsmassene. Dette krever et bredt engasjement og et samarbeid mellom mange samfunnsaktører. Folkehelsealliansen består i dag av 32 medlemmer, et antall som kommer til å øke etter hvert som nye aktører i den sørlige delen av fylket slutter seg til etter fylkessammenslåingen med Sør-Trøndelag fra 1.1.2018.

Innsatsområder siden oppstarten: 2016 – Hverdagsaktivitet og aktiv transport, 2017 – Mat for bedre helse, 2018 – Bedre mental helse.

2.9 Internasjonalt samarbeid

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg samarbeider med ulike fag- og forskningsmiljøer internasjonalt, inkludert det nordiske forskningsnettverket for musikk og helse. Dette året deltok kompetansesentret på flere internasjonale konferanser om kultur og helse.

Wenche Torrissen representerte Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg under Danmarks første konferanse om kultur og helsefremmende arbeid. Den internasjonale konferansen ble holdt i København 21. september 2017. Nasjonale og internasjonale deltakere møttes for presentasjoner og workshops om tematikken kultur og helse. Torrissen var også en av foredragsholderne.

Kompetansesenteret var godt representert under den årlige konferansen om kultur og helse i Sydney, Australia. The Australian Centre for Arts and Health (ACAH) var arrangør av denne internasjonale konferansen, 30. oktober til 1. november 2017 på kunstgalleriet Arts Gallery of New South Wales, Sydney. Styreleder i kompetansesenteret, Vegar Rangul, presenterte opplæringsprogrammet Musikkbasert miljøbehandling. Fagveileder Audun Myskja hadde to innlegg om Musikkbasert miljøbehandling, og doktorgradsstipendiat tilknyttet kompetansesenteret, Bente Løkken, hadde et innlegg om sin doktorgradsoppgave. Deltakerne var hovedsakelig fra Australia, men England, Canada, USA, Hong Kong og New Zealand var også representert. Totalt deltok 200 personer.

2.10 Utdanning

Kompetansesenteret tok i 2014 et initiativ til å utvikle en tverrfaglig videreutdanning «Kultur og helse, 7,5 studiepoeng» i samarbeid med daværende Høgskolen i Nord-Trøndelag. Her deltok både musikkseksjon og helsefag. Studiet ble gjennomført i vårsemestret 2017 som et samarbeid mellom kompetansesenteret, Fakultet for lærerutdanning, kunst og kultur, og Fakultet for sykepleie og helsevitenskap ved Nord universitet Campus Levanger. Studiet inngår som en del av Nord universitets studieportefølje.

Studiet gir kunnskap om kunst og kultur som kilde til opplevelser samt kompetanse på hvordan kunst- og kulturuttrykk kan anvendes systematisk i helse- og omsorgsfaglig arbeid.

Det helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende perspektiv er i fokus, og menneskets egne ressurser står sentralt. Studiet vektlegger utvikling av handlingskompetanse innen eldre-/demensomsorg og psykisk helsearbeid for ulike aldersgrupper på individ-, gruppe- og systemnivå.

2.11 Stipendiater som forsker på sammenhenger mellom kultur og helse

Doktorgradsstipendiatene Bente Irene Løkken, Kristin Berre Ørjasæter og Else Marie Lysfjord Juul forsker alle på sammenhenger mellom kultur og helse.

Bente Irene Løkken er doktorgradsstipendiat ved fakultet for medisin og helsevitenskap ved NTNU, og arbeider ved fakultet for sykepleie og helsevitenskap ved Nord universitet og samarbeider med kompetansesenteret. Hennes doktorgrad omhandler kulturelle aktiviteter og helse, og har tittelen «Kulturell deltagelse i assosiasjon med sykkelighet og dødelighet i en norsk populasjon HUNT3 (2006–08).» Forskningsprosjektet bruker data fra Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT).

Kristin Berre Ørjasæter er doktorgradsstipendiat ved fakultet for sykepleie og helsevitenskap ved Nord universitet. Hennes doktorgrad omhandler recovery hos personer med langvarige psykiske helseproblemer, og musikk og teaterverksted som arena for recoveryprosesser.

Else Marie Lysfjord Juul er doktorgradsstipendiat ved fakultet for sykepleie og helsevitenskap ved Nord universitet. Hennes doktorgrad omhandler deltakelse i kulturell og fysisk aktivitet (idrett) og depresjon i en norsk ungdomspopulasjon (11–14) år.

Stipendiatene og deres forskning er svært viktige for kompetansesenteret da en av senterets oppgaver er å drive forskning på sammenhenger mellom kultur og helse. Stipendiatene er ikke finansiert av kompetansesentret, men innholdet i doktorgradene er til dels initiert av forskningspersonalet tilknyttet Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg

2.12 Bidragsyttere på konferanser og arrangement

Kompetansesenteret har i 2017 bidratt med innlegg ved ulike nasjonale og regionale konferanser og møter. Her følger et utvalg.

23. januar	Møte med minner, Oslo kommune, Oslo
23. mars	KODE, Verdighetssenteret, Bergen
25. april	Verdighetskonferansen – kreativ omsorg 2017, Bergen
27. april	Fagskolen Nord-Trøndelag, Levanger
29. mai	Musikkbasert miljøbehandling, nye verktøy i eldre- og demensomsorgen, Gardermoen
30. mai	Fagdag. Tema: Nevrologisk musikkterapi m/Michal Thaut, Gardermoen
2. juni	Patina – å eldes med glans, arrangement ved Festspillene i Bergen, Bergen
19. juni	Arts and Health Epidemiology meeting, med besøk fra Danmark og Australia, HUNT, Levanger
31. august	Deltakelse på Helse- og omsorgsdepartementets høringskonferanse om ny eldremelding - Leve hele livet, Bodø

- 21. september Demensdagene, Tromsø
- 11.–13. oktober Kunst + kultur = helse ved kulturkoordinater i nord, Finnmark fylkeskommune/Murmansk oblast, Murmansk
- 6. september Debatt om betydningen av kunst i skole og helsevesen ved Trondhjems kunstforening, Trondheim
- 24.–25. oktober Presentasjon av MMB på ABC- kontaktmøte (Aldring og helse), Gardermoen
- 23. november Regional høringskonferanse for ny kulturmelding, Kimen, Stjørdal
- 7. desember Lytring og debatten om de praktisk-estetiske fagenes plass i skolen, Nord universitet, Bodø

2.13 Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg i media og i sosiale medier

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg er bidragsyter i følgende medieoppslag i 2017.

Om Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg. Intervju med daglig leder Odd Håpnes. Radio Trøndelag 10. februar 2017

Kunstnerisk helsehjelp Vårt land 31. mars 2017

Musikk i behandling av demens De gode nyhetene, Kavlifondet, 19. juni 2017

Kunst er mer stygt enn pent Adressa 7. september 2017

Kurses i musikkbasert miljøbehandling Inderøyningen 8. september 2017

Halvparten av alle musikkklærere i grunnskolen kan ikke faget Adressa 3. november 2017

Musikk-medisinen NRK.no, NRK TV Rogaland og NRK Dagsrevyen 23. desember 2017

Musikkterapi for eldre på sykehjem NRK radio Her og nå 27. desember 2017

Musikk i eldreomsorgen: – Det er et helt annet menneske etterpå NRK.no Troms 27. desember 2017

Facebooksiden til Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg hadde i utgangen av 2016 2600 personer som liker siden. Facebooksiden Musikkbasert miljøbehandling hadde i utgangen av 2017 3100 personer som liker siden.

2.14 Eksterne forelesere på arrangementer tilknyttet Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg i 2017

Michael Thaut, professor, University of Toronto.

Anci Sandell, musikkterapeut, PhD, Sverige.

Betty Sandvik Døble, sykepleier Msc, Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse.

Cecilie Olsen, ergoterapeut, Mortensnes sykehjem, Tromsø kommune.

Kristin Haugdahl Nøst, avdelingsleder, Ytterøy Helsetun.

Hilde Johnsen, enhetsleder, og Anita Bjønnum, fagleder, Feviktun bo- og omsorgssenter, Grimstad kommune.

Ingeborg Selnes, kulturlleder, Paulus sykehjem Attendo, Oslo.

Sverre Krüger, professor, kunsthistoriker, NTNU.